

Az egyházi tudományosság és művészet szolgálatára hivatott magyar intézeteknek Rómában megalapítása céljából előterjesztett ajánlataim el nem fogadtatván, le kell mondanom a szerencséről, hogy az intézeteknek otthont én biztosítsak, föntartásukról életemben gondoskodjam és holtom után is alapítványaimmal tevékenységükben részem legyen.

Mivel azonban az az erős meggyőződés vezérelt, hogy ilyen intézetek létesítését a magyarországi katolikus egyház nagy érdekei és elodázhatatlan kötelességei követelik: igyekezeteimmel nem szabad felhagynom.

Tekintettel arra, hogy a kulturának és izlésnek az örök városban kiapadhatatlan forrásaiból meríteni a legműveltebb nemzetek vetélkedve törekedtek a multban és törekednek a jelenben: lehetetlen tovább föntartani (mondhatnám eltűnni) azt a helyzetet, hogy éppen a magyar nemzet, melynek katolikus egyháza a világon a leghatalmasabb és leggazdagabb, az egyetlen legyen, melynek Rómában semmiféle intézet nem áll szolgálatára.

Egyházi intézetekkel birnak ott: a franciák, belgák, angolok, skótok, irlandiak, németek, spanyolok, portugálok, az északamerikai, délamerikai és kanadai államok, még a csekélyszámú örmények is! Sőt az osztrák-magyar monarchia másik államának összes nemzetiségei: a németek, lengyelek, csehek, ruthének, délszlávok szintén külön egyházi intézetekkel dicsekedhetnek.

Tudományos és művészeti intézeteket létesítettek Rómában: Franciaország, Anglia, a német birodalom, a katolikus Görres Gesellschaft, Poroszország, Ausztria (külön lengyel és cseh osztállyal), Belgium, Hollandia, Spanyolország és az északamerikai Egyesült-Államok.

Mindkét sorozatból, az általam létesített intézetek eltűnésével, hiányozni fog Magyarország. Pedig az első egyike volt a keresztény államok sorában, amelynek Szent István királyunk templomot és vendégházat emelt Szent Péter sírja mellett. Csakhogy azt a későbbi nemzedékek pusztulni engedték mostoha viszonyok között és visszaállítani elmulasztották, mikor jobb idők beköszöntöttek.

A XVI. század második felében egy lelkes magyar jezsuita kezdeményezésére magyar papnevelőintézet nyílt meg Rómában. De ennek csakhamar egyesülni kellett a német intézettel. Elismerem, hogy ez a frigy áldásosnak bizonyult. A német-magyar kollégium a magyar növendékek kiképzésében is kiváló eredményeket ért el, a multban és jelenben apostoli szellemű főpapok és nagyérdemű tudósok hosszú sorozatát nevelte hazánknak. A két intézet elválasztására célzó törekvés bűnös kísérletnek volna tekinthető. Azonban ezt a kollé-

giumot Rómában mindenki «Germanicum»-nak, magyar növendékeit is «germanicus»-oknak nevezi; abban tehát a magyar nemzet és állam individualitása kifelé elenyészik. Emellett tizenkét magyar növendéknek egy nagyméretű idegen intézetben elhelyezése nem töltheti be érdekeink és kötelességeink körét.

Ezért mellőzhetetlenül szükség van Rómában oly intézetre, mely Szent István apostoli királyunk nevét viselvén, az egyházi tudományosság és művészet egész körét fölkarolván, a kilencszázados magyar katolicizmust méltó módon képviselje és a magyar kultúra különleges igényeinek kielégítésére alkalmas legyen.

Ilyen intézet létesítése érdekében előterjesztéssel járultam a nagyméltóságú magyar püspöki kar elé.

Egyszersmind azon kérelemmel fordulok az ügy fontosságát méltatni tudó körökhöz, hogy a mellékelt nyilatkozat aláírásával szavam csekély súlyát gyarapítani, hatását fokozni és a kitűzött cél elérését biztosítani méltóztassanak.

Budapest, VIII., Nemzeti Múzeum, 1912. február 15-én.

Kiváló tisztelettel

Frañnói Vilmos,
szentjobbi apát.

Az aláírásokkal ellátott nyilatkozatot, a mellékelt boríték felhasználásával mielőbb sziveskedjék beküldeni.